

РЕЦЕНЗИЯ

върху дисертационен труд на

Докт. Мартин Николаев Харизанов, докт. № d020219181

Тема на дисертацията:

„*Финансово осигуряване развитието на Северозападния район за планиране*“

Рецензент: Проф. д-р Андрей Захариев, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси)

I. Общо представяне на дисертационния труд

Настоящата рецензия е изготвена съгласно Заповед №489/27.06.2022 год. и отговаря на изисквания на приложимите регуляторни норми. Дисертацията е в обем от 187 стандартни страници. Структурно се състои от увод, изложение в 3 глави, заключение и списък с литература – общо 134 източника. В подкрепа на горното са включени 24 таблици и 41 фигури. В Приложения са изведени аналитични данни за целите на сравнителен анализ на регионите за планиране от NUTS-2. Дисертацията е за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ (по икономика) по докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси) и е на тема: „*Финансово осигуряване развитието на Северозападния район за планиране*“. Докторантът е зачислен в задочна докторантura, държавна поръчка със Заповед №558/02.07.2019 год. Отчислен е с право на защита със Заповед №490/27.06.2022 год. Научен ръководител е доц. д-р Людмил Кръстев.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Обект на изследване в разработката е Северозападния район за планиране, а неин предмет – финансовото осигуряване на развитието на Северозападния район за планиране.

Основната цел на разработката е да се изследва генезиса на изоставането в развитието на Северозападния район за планиране и обоснове позитивния ефект за постигане на ефект на догонване и конвергенция чрез приоритетно осигуряване с национално и европейско финансиране на проектите и плановете за регионално развитие/планове за интегрирано развитие на ниво области и цялостен район за планиране. Тезата на разработката се базира върху твърдението, че преодоляването на изоставането в икономическите и социално-демографски показатели за Северозападния район за планиране е възможно по пътя на наситено и приоритетно осигуряване с национално и европейско финансиране на проектите и плановете за регионално развитие на ниво области и цялостен район за планиране.

За реализиране на основната цел на научното изследване са поставени следните задачи:

- На базата на налична статистическа информация да се разкрие генезиса на изоставането по икономически – социално-демографски показатели на Северозападния район за планиране (BG31) спрямо останалите планови райони в страната;
- Чрез сравнителен анализ и съпоставка да се направи вътрешно регионален анализ на областите Видин, Монтана, Враца, Плевен и Ловеч, като се оцени ефекта на финансирането по оперативните програми през първите два програмни периода върху процеса на преодоляване на изоставането в развитието.
- Да се обособи приоритетното национално и европейско финансиране на плановете за развитие на ниво области и райони с оглед постигане на ускорена конвергенция. Измерено чрез основните показатели за икономическо и социално-демографско развитие.
- Да се изготви перспективен пространствен модел за устойчиво прерайониране и осигуряване на регионалното развитие на България, в частност Северозападния район за планиране.

Методът на изследване се основава на сравнителен анализ, динамичен анализ, дедукция и индукция, пространствено моделиране, финансов анализ по натуралини и адвалорни данни.

В основното изложение са последователно изведени дванадесет основни резултата и изводи от изследването в теоретичен, методически и практико-приложен аспект, от които пред скоба мога да поставя:

Първо, Наличието на многообразие от икономически сектори в района и тяхното изоставане поставя необходимостта от допълнително финансиране на редица сектори. Уникалността на района се състои в наличието на единствената изградена и функционираща атомна електроцентрала - (АЕЦ „Козлодуй“, 2022) и изградените шест транспортни връзки с Румъния и страните по поречието на река Дунав, посредством моста при гр. Видин, пристанищата при Лом и Козлодуй и фериботите при Оряхово и Никопол. В района е налице висок потенциал за развитие на речен, планински и културно-исторически туризъм.

Второ, Извършеният сравнителен анализ на тенденциите в развитието на регионите в България и Румъния показва голяма степен на дисбаланс между тях. За целите на подобряването на средните стойности на проследяваните индикатори е необходимо търсенето на нови мерки (в т.ч. финансирация и инвестиции), които да допринесат положително върху развитието на населението в района и да бъдат фактор за изравняването на неговата позиция, както в страната, така и сред държавите в Европейския съюз.

Трето. Въз основа на аналитичния преглед се установява сериозна степен на изоставане в показателите (от най-голямо изоставане към по-малко) в област Видин, област Монтана, област Ловеч, област Враца, и област Плевен. Това поставя въпросът за търсенето на решения за подобряването на показателя посредством които да се засене сериозния демографски проблем в района.

Четвърто, Северозападният район за планиране е сред регионите, които се развиват чрез инвестиции, осигурени чрез ОП „Региони в растеж“,

„Иновации и конкурентоспособност“, „Развитие на човешките ресурси“ и „Околна среда“. Най-голяма финансова подкрепа в района през периода 2014-2020 г. получава област Враца. Предвид положителните страни на областите в района - наличието на значимо географско местоположение, транспортни коридори и културно-историческо наследство за развитието на района през следващите програмни периоди е необходимо концентрирането върху програмите за подобряване на транспорта и транспортната инфраструктура, културното предприемачество, наследство и сътрудничество..

Пето, Въз основа на извършения перспективен пространствен модел за устойчиво прерайониране и осигуряване на регионалното развитие в България се запазва в дългосрочен план (до 2080 г.) нормативно заложения брой живущи в районите от ниво 2 и се обособяват пет регионални центъра. По този начин в случай на липса на форсмажорни обстоятелства в социално-икономически аспект в страната би могло да се постигне икономическа интеграция между районите и развитие на регионалната политика за целите на прилагането на финансовото осигуряване развитието на изоставащите райони, към които в настоящия момент попада Северозападния район за планиране.

Авторефератът отговаря на изискванията за систематизирано изложение на основните достижения в дисертационния труд. Чрез него, докт. Харизанов синтезира позитивните достижения на дисертационното изследване, осъществено с подкрепата на колектива на катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ и компетентната намеса на научния ръководител доц. д-р Людмил Кръстев.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Първо. На базата на налична статистическа информация е разкрит генезиса на изоставането по икономически и социално-демографски показатели на Северозападния район за планиране (BG31) спрямо останалите планови райони в страната;

Второ. Изведена е авторова дефиниция на понятието „регионално развитие“, като набор от устойчиви, съгласувани действия, предприети от политическите лица и процес на регулярно и целенасочено прилагане на стратегически решения, разширяващи и стимулиращи социалното, икономическо и екологично положение на района, чрез които се цели насърчаване на регионалната конкурентоспособност, подобряване на социално-икономическото и политическо състояние и ускоряване на регионалния растеж.

Трето. Чрез сравнителен анализ и съпоставка е направен вътрешно регионален анализ на областите Видин, Монтана, Враца, Плевен и Ловеч, като е оценен ефекта на финансирането по оперативните програми през първите два програмни периода върху процеса на преодоляване на изоставането в развитието.

Четвърто. След прилагане на основни аналитични показатели за икономическо и социално-демографско развитие са изведени приоритети за национално и европейско финансиране на плановете за развитие на ниво области и райони с оглед постигане на ускорена конвергенция.

Пето. Чрез разработването на перспективен пространствен модел е аргументирано предложение за устойчиво прерайониране и осигуряване на регионалното развитие на България, в частност Северозападния район за планиране.

Публикациите на автора са в съответствие с изискванията за регистрация в НАЦИД (Общ сбор точки: 35,00 > 30,00).

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Въпрос 1. Може ли да се потвърди с експертна оценка, че изграждането на Дунав мост 2 при Видин – Калафат има пряк позитивен ефект върху показатели за регионалното развитие на ниво община, област и район за

планиране? Може ли да се дадат препоръки към МРРБ за повишаване ефекта от това съоръжение върху местната икономика.

Извод: Авторът използва професионален научен подход за изследователските си хипотези. Той прилага класическа схема за структуриране на дисертацията, подкрепена с съвременна методология и актуална емпирика. Категорично са спазени правилата на научната етика, като е подписан и съответен документ за оригиналност. Отчита се широка информираност за достиженията на научната мисъл в изследваната област. Използваните изследователски методи са на високо научно ниво. Оценката на установените научни приноси е положителна. Чрез тях докт. Мартин Харизанов демонстрира качества и умения да изследва, моделира и проблематизира, съчетано с огромна лична ангажираност към перспективите за развитие на област Враца и Северозападен район за планиране.

V. Обобщено заключение и становище

Налице е успешна докторантura, довела до дисертабилно изследване с висока научна издържаност, публикации и научни изяви. Подкрепата от научния ръководител и катедрата е видима и позитивна във всички разрези и насоки.

В обобщение на по-горе представеното изложение формирам положително заключение за наличие на необходимите качества и гласувам „ЗА“ присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на Мартин Харизанов, докторска програма „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ (Финанси), катедра „Финанси и кредит“ при СА „Д. А. Ценов“ с дисертационен труд под заглавие „*Финансово осигуряване развитието на Северозападния район за планиране*“.

29.7.2022 год., гр. Свищов

Рецензент:

/Проф. д-р Андрей Захариев/